

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINEC'A.

<p>PRETIULU ABONAMENTULUI.</p> <p>Pentru Austro-Ungari'a: Pe unu anu 5 fl. — cr., pe 1/2 anu 2 fl. 50 cr. Pentru Romani'a si strainetate: Pe unu anu 14 fr., pe jumetate anu 7 franci.</p>	<p>PRETIULU INSERTIUNILORU:</p> <p>Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu cam 150 cuvinte 3 fl.; pana la 200 cuvinte 4 fl.; si mai sus 5 fl. v. a.</p>	<p>Correspondentiele se se adreseze Redactiunei „BISERIC'A si SCÓL'A.“ Er banii de prenumeratiune la TIPOGRAFFA DIECESANA in ARAD.</p>
---	--	--

Nr. 2853.

Anunciu:

Esamenele de calificatiune preotiésca, se vor tiené in dilele 21, 22, 23 si 24 septemvre cal. vechiu anul curinte, si anume: in 21 esamenele scripturistice, ér in cele urmatórie esamenele verbali, si anume dela órele 8 pana la 12 inainte de amédi, si dela 3 pana la 6 óre dupa amédi.

Cererile pentru admitere la aceste essamine sunt a-se inaintá acestui Consistoriu celu multu pana la 10 Septemvre calendariulu vechiu anulu curentu.

Arad, 7/19. August. 1887.

Din incredintiarea Présantiei Sale
Domnului Episcopu diecesan:

Iosif Goldisiu.
protosincol.

Predica la inceputulu anului scolasticu de parochulu betranu.

Invétia pranculu calea, pe carea trebuie se amble si candu va imbetrani, nu se va abate dela ea.

Pild. XXII. 6.

Cu repejune trece timpulu pe dinaintea ochiloru nostri; de abia ni se pare cà am semenatu, si éta cà si seceraramu, de abia ni se pare cà fuseràm teneri, si éta cà am inaintatu cu verst'a si altii au ajunsu teneri in loculu nostru, éra pre betranii de mai nainte ii-am petrecutu din lumea acést'a si numai in aducerea aminte a acelu remasi mai traiescu, candu adeca facem pomenirea numeloru, loru. — Plugariulu intieptu scie, cà secerisulu mai totdeuna atérna dela grija pusa asupra pamentulu, ploile multe séu secet'a lunga, grindin'a s. a. aceste le privescu ca cercetari de sus si nu rabscescu contra voiei lui Ddieu, scie, cà si aceste suntu pentru indreptarea omenimeii. Temes'ar cineva de Ddieu, déca n'ar cunosce puterea lui cea mare!?

Precum dara plugariulu intieptu se silescu, a-si imbuní pamentulu din anu in anu, ca se aduca rodu: astfeliu totu omulu cu-minte si-indrépta pasii

sei din lume astfeliu, cà se-i fia bine, si se indeparteze necazurile si neajunsele dela sine si dela cas'a sa. Se silescu spre acést'a pana anca are timpu, cà nu cumva la betranetie si la slabia se fia nevoitu a se supune neplaceriloru, candu adeca are putere a le indepartá dela sine.

Dintre toti ómenii din lume mie mi se pare, cà nici unii n'au mai mare trebuintia d'a se folosi de timpu pana anca nu e tardiu, ca si parintii intru crescerea filoru loru.

Plugariulu de cumva a intardiatu a semená unu anumitu soiu de sementia, póte semená alt'a in acea holda seau la casulu celu mai reu — a pierdutu rodu de pe unu anu; negutiatoriulu de s'a intardiatu dela unu tergu, póte merge la altulu: parintii inse déca s'au intardii atu cu crescerea prunciloru, s'au intardiatu pe intréga viétia loru; nuién'a déca se ingrosia odata, mai ingraba se rumpe, decátu se se incovóie dupa placulu omului: astfeliu si prunculu déca a trecut peste vrest'a copilariei, urméza indreptariulu ce i s'a datu pana a fostu crudu — bunu ori reu. Éta Iubitiloru Ascultatori, pentru-ce ne invétia Intieptulu Solomonu candu dice: „Invétia prunculu calea pe carea trebuie se amble si candu va imbetrani nu se va abate dela ea (Prov. XXII. 6). Éta pentruce nu e iertatu se intardiám nici o di, nici unu césu, candu e vorb'a despre crescerea prunciloru nostrii.

Suntemu Iub. Cr. la inceputulu anului scolariu, candu adeca dupa o pausa de 2—3 luni éra si se deschidu usile scolei, si candu pruncii din comuna, cei cari suntu de o limba si de o lege éra si incepu a se aduná la scóla, ca se invetie in limb'a maicei loru cum se einstésca pre Ddieu, pre parinti si pre deaprópele ca se aiba viétia lunga, si se se faca, ómeni de ómenia; se aduna éra si la scóla ca se invetie cum voru avé se traiescu in lume candu voru fi mari, ca se nu fie ei ómeni din urma, ci se fie intieptii si desteptii si luminatii.

Asia insemnetate mare are scól'a si in celu ma;

mieu satu, in câtu eu nici nu-mi potu inchipui fruntasiu comunalu, carele se nu fia petrunsu de folosulu ei, ba dicu cã sta reu satului si servesce spre rusinea si-botjocur'a preotului si a celor'a-lalti fruntasi din comuna, dëca scól'a n'ar fi castigata dupa cum se cade si dëca pruncii din satu nu o aru cercetã-o in tôte dilele, pentru aceea mi-asiu ascrie mie de peccatu, dëca din privilegiulu acest'a nu v'asiu *indemnã* cu tóta tari'a cuventului *ca se ve tramiteti pruncii la scóla*, — si se-ii tramiteti acuma, la inceputulu scolei, acum pana anca nu e tardiu, caci timpulu nu ne intréba, elu trece cu iutiéla naintea nóstra.

A indemnã pre cineva se-si tramita prunculu la scóla! — óre ce va se insemne acést'a? Dãpoi cã scól'a este unu locu anume intocmitu, unde pruncii se se destepete si se-se lumineze, cã se ajunga barbati intiepleti, éra pruncii suntu ai nostrii; deci-va potea stã intrebarea, cum vine ca cineva se-si pérda timpulu cu aceea, ca se indemne pre parinti se-si tramita pruncii la scóla!

Si totusi e asia Iub. Ascult. — Omulu ambla dupa bine, si totusi de multe-ori se feresce de elu; vede scaderile altor'a, ale sale nu; de-rendu ne tredimã cã ar fi trebuitu se facemu ceva, dupa-ce a trecutu vrëmea; pretotindinea ne batjocorescu némurile straine, cã noi romanii ne tredimã numai in urma, vedemu adeca, cã ar fi trebuitu se facemu ceva ce n'amã facutu la timpulu seu. — Astfelu ati potutu audi si voi insive, cum multi dintre noi vino-vatiescu parintii loru din grópa pentrucã nu ii-au lasatu se amble la timpulu seu la scóla; acuma vedu ei câtu ar fi de bine, dëca aru fi invetiatu barem se cunósca ce e tiparitu intr'o carte, séu se cetésca ce e scrisu intr'o scrisóre, asia — ei insisi dicu despre sine, cã au ochi si totusi nu vedu, au gura si nu vorbescu cu ea . . . Asia e Iubitiloru, de vino-vatitu — sciu vinovati, si le pare reu, cã nu vedu si nu vorbescu — dar tare gresiescu candu se plangu astfelu, d'apoi cã vedu ei multe ce n'ar trebui se védia, vorbescu multe vorbe netrebuite si clevetescu câte tôte asupra deapropelui, de ce nu lasa dara pre parinti se odihnésca, d'apoi nu se vedu ei insusi pre sine, cã nici densii nu se ingrijescu mai bine despre *crescerea prunciloru* loru. Sciu bagã de vina altor'a dar chiar pentru acést'a densii suntu cu multu mai vinovati, pentruca adeca ei sciu cum ar fi bine si totusi nu-lu facu.

Unu reu acest'a tare latitu intre crestinii de astadi si pre care numai *crescerea cea dupa mintea intiepleta* lu-póte desradeciná dintre ómeni.

Crescerea acést'a Iubitiloru se nu credeti voi cumva cã ar stã intr'atãt'a, cã ve ingrijiti de prunci, cã ei se crésca mari si tari si apoi alta nemicu. Fié-rele chiar si cele mai selbatice anca facu atãt'a pentru puii loru, si nu s'a vediutu puiu de pasere parasitu

de mama-sa pana mai nainte nu l'a invetiatu se sbóre, se cante si cum se-si castige traiulu vietii. Dela o fiara selbatice si dela o pasere mica e si destulu atãta.

Ei! dar omulu e omu, nu dobitocu; nu e fin-tia tereitória nici cu 4 pitióre, ci e zidirea cea mai alésa pre carea Ddiu a facut'o dupa chipulu si asemenarea sa si ca se domnésca peste tôte celelalte vietati.

Asemenarea acést'a a omului catra Ddiu se nu credeti Iubitiloru cã ar stã intr'alt'a de câtu in aceea, cã sufletulu nostru si in sufletu mintea nóstra e o schinteia, o parte chiar din insusi Ddiu Santulu. — Leulu si-arata poterea prin códa, boulu prin córne, calulu prin copite, sierpele prin limb'a veninósa; paserile si au scaparea in aripi, iepurile in fuga s. a. m. d.: omulu si-are arm'a sa in minte si acést'a arma e mai ascutita de câtu sabi'a si mai puternica de câtu tôte tunurile din lume. Prin minte omulu a imblanditu fié-rele selbatice, a prinsu boulu in jugu, prin minte a aflatu folosulu ierburiloru, poterea aburului, a infrenatu chiar poterea tresnetului. Mintea, acést'a arma a omului, o pórtã omulu cu sine pretutindinea, in drumuri, la terguri, in adunari, la judecatorii, in tiarina; ea ne lumineza in intunereculu noptii, ne scóte din primejdii; omulu cu minte luminata devinge pedecile ce-i stau in cale, se scie mangaiá in necazuri, afla bucuria si desfétare in traiulu seu pamentesc; omulu luminatu scie ce vorbi caadu stã naintea judecatorieloru, elu nu se lasa se fia in urma, se silesce a cuprinde locu intre ómenii cei de frante si dëca nici n'ar aveã averi pamentesci, seraci'a nu o privesce de greumentu nici de pedeca catra fericire si indestulare. — Intrebati pre unu omu seracu dar cu invetiatura, cu câtu pretiu ar vinde elu invetiatur'a lui, si se nu ve mirati deca va raspunde cã mai voiesce a remané seracu, dar luminatu, decãtu bogatu fara invetiatura. Si dreptu are.

Omulu luminatu si intiepletu are omenia naintea toturoru celor'a ce-lu cunoscu. Candu aprindi lumin'a si o puni undeva se lumineze toti cei din casa se intorecu cu fetiele catra ea: asia si omulu invetiatu si intiepletu fia in sfaturi bisericesci, ori satesci, fia la petreceri si alte adunari, toti privescu spre elu, asculta sfatulu lui si dupa densulu se indrépta vorbele din adunare. Fericite de satulu unde suntu multi ómeni intiepleti si cu-minte!

Ce se dicemu acum'a despre ómenii, cari nu suntu luminati cu invetiatura, si deci au remasu napoi'a altor'a. — Acesti'a suntu de dóue feliiuri; unii, caror'a li pare reu cã n'au invetiatu in pruncia si altii, care nu semtu intr'ensii nici o scadere pentru acést'a. Cei dantãii ii cunosci de dupa aceea, cã la ómenii cu invetiatura privescu cu unu feliu de intristare; vediendu-ii pre ei adeca, si-aducu aminte de timpulu trecutu, cum ei nu l'au folositu spre luminarea loru; ii-audi suspinandu totdeuna, candu suntu

siliti a prinde de condeiu, pana altulu trage o cruce naintea numeloru loru. — Cesti din urma suntu si mai inapoiati, in ei au peritu si semtiulu de rusine, nici nu se sfiescu de aceea că suntu socotiti intre cei din urma, ba a-une-ori chiar si-batu jocu de cei destepti vrendu prin acést'a se acopere intunecimea loru; dar sermanii! a loru vorba póte fi ascultata la boi si de alte dobitoce, pre cari le dirigéza cu biciulu si cu sudalmile si vorbele lui necioplite; intr'alte locuri densulu câtu de mare si câtu de tare se fia, e silitu a se retrage si a face locu ómeniloru celoru mai invetiati. — Cunósceti voi acuma Iubitiloru! pentru-ce poporulu nostru nu este luatu in socotintia cá si alte popóre!? cautati si veti aflá si aceea, cá remanerea nóstra iuderetru, adeca intunecimea nóstra este pricin'a de noi ne umilimu toturor'a; déca astadi se asiéza unu strainu in comuna, mane lu-vedemu cá ne povetiucesce dupa placulu lui, si noi suntemu destulu de intunecati a ascultá de elu; si elu se radica, se imbogatiesce éra noi facemu din umere, si ne uitám la elu cá la o mirozenia.

Nu me indoiescu, Iubitiloru cá toti voi, câti sunteti de fatia, aflati cá e mai bine se fia omulu luminatu decátu intunecatu, cá celu luminatu póte aduce folóse sie-si, casii sale si comunei sale, in carea traiesce, poporulu, din sinulu carni'a a iesitu si bisericiei, carea in sinulu ei'a primitu, — pana-candu dela omulu intunecatu si nepustitu nimenea nu astépta nemica.

Nu me indoiescu nici despre aceea, cá voi dóra n'ati avé vóia d'a ve lumíná si desteptá, — póte cá dóra aceea nu sciti: pe ce cale ajunge omulu acésta stare a luminării si desteptarei. Ve spunu si acést'a, numai se fiti cu luare aminte.

Mijiloculu luminarii omului nu este, uu póte fi altulu — de câtu scóla Ceea-ce este pasiunea pentru vite, gunoiulu pentru pomi, fundamentulu pentru casa, — aceea e scóla pentru omulu, carele vrea se fia luminatu.

Ici langa biserică, este o casa cam ne-luata in séma, carea nu se varuia de-odata cu alte case din satu, a carei'a gardu de-multe ori e stricatu. . . aceea casa e scóla nóstra, anume radicata pentru creșterea prunciloru nostrii. Ce e dreptu, am radicat'o nu din voi'a nóstra, ei din porunc'a mai-mariloru. In aceea casa locuiesce unu omu anume pusu, cá se verse in pruncii nostrii lumin'a cea adevérata, la carea se védia tóte dinpréjm'a loru, acel'a se numesce *invetiatoriu*. Asia-dara: *scóla si invetiatoriu!* ce cuvinte frumóse, cum suna ele de bine la alte némuri, la unguri, la nemti, la jidovi si la toti, cari se silescu dupa invetiatura: noi privimu in scóla si in invetiatoriu unu greumentu pe satu, de care ar fi bine se ne scapámu; celu putienu asia vorbescu ómenii cei intunecati, si suntu multi de acesti'a intre noi. — Dar Iubitiloru! e timpulu se ne desbracámu de ast-

feliu de vederi. Deschideti-ve ochii, si ve uitati la pruncii, cari ambla la scóla, ei indata se cunoscu de cei ulitariți; suntu mai spelati la vestminte, cu ochii se uita mai bine, vorbescu mai intieptiesce; seiu dá cinste parintiloru si altoru ómeni mai betrani, demenéti'a si sér'a se róga lui Ddieu, se ferescu a nu sudui, a nu vatemá pre nimenea; in biserică au loculu loru anumitu, ei canta, si glasulu loru ingerescu se inchiaga cu dorintiele vóstre catra Ddieu; ei ni facu mangaiere, candu vinu dela scóla si ni spunu, ce au invetiatu. — Se vina dara orbii si intunecatii, si déca nu suntu scilintiti la minte, se spuna ei insisi ce deosebire afla intre pruncii scolari si intre cei ulitariți; se vina, si se judece óre, care dintre ei potu fi radimulu si scutulu parintiloru la betranetiele loru, si cari acei'a, cari voru blastemá cenusi'a parintiloru, pentrucă nu s'au ingrijitu de invetiatur'a loru pe candu erau prunci. — Si vorb'a loru de aperare e, cá *suntemu seraci*. Acést'a inse e numai din gura, căci: sutemu seraci pentrucă suntemu slabnogi si neluminati, si apoi chiar pentrucă suntemu seraci, se damu prunciloru invetiatura, carea ajunge mai multu, de câtu ori-carea alta mosia, si apoi s'a doveditu cá nu cei seraci suntu cari nu-si tramitu pruncii la scóla, ci chiar cei cari mai au câte ceva; ei vorbescu dara cá fatiarnicii; se mantuescu cu altii, pentruca pre sine se se arate nevinovati. — Multi se instrainéza dela scóla pentru aceea, cá nu vedu indata folósele ei. Acésti'a inse se privésca la pomi, căci nici pomii nu rodescu indata candu li-sosesce vremea „fructele inse suntu dulci si gustóse nu cá cele paduretie a pomiloru necultivati. Altii éra deprindu pruncii la alte lucruri pe vremea candu aru trebui se amble la scóla, — dar eu am vediutu veduva culegendu spice, cá se faca apoi mancare prunculu seu dela scóla, si Ddieu a cumpenitu de prunculu a ajunsu barbatu harnicu si mumas'a la betranetie a fostu cinstita de unu intregu tienutu de ómeni.

Si multe alte pilde v'asi potea eu aduce inainte ca se ve dovedescu cá invetiatur'a din scóla trebue pretinuta cá unu daru dummedieescu, prin carea ómenii potu ajunge la fericire si indestulire, dar me marginescu a-vi spune, cá vorbele mele catra voi le-am rostitu nu pentru binele meu, ci pentru binele vostru; nu eu tragu folosulu scolei, ci voi si pruncii vostrii. Un'a totusi mi-ar face si mie fala, cá déca asi avé poporeni si fii suftetesci luminati si intiepti, bucuros asi merge pe o cale cu' ei, nu mi-ar fi téma a stá cu ei inaintea ori-ca rei priméjdii, ce ar veni asupra nóstra si asupra satulu nostru.

Parintiloru! nu intardiati a tramite pruncii si fetele vóstre la scóla, déca li voiti binele; folositi-ve de timpu pana anca nu e tardiu! Incheiu precum am inceputu cu intieptulu Solomon. „Invétia pre pruncu calea, pe carea trebue se amble, si candu va imbetrani, nu se va abate dela ea“ — Aminu!

Timoteiu Cipariu.

Unulu câte unulu se ducu din mijloculu nostru acei venerabili betrani, cari au lucratu cu energia, si au luptatu cu tóta tari'a la desvoltarea limbii si neamului nostru romanescu.

Octogenariulu Timoteiu Cipariu, barbatulu a carui intréga viétia a fost o munca nentrerupta pentru desvoltarea si inaintarea literaturii romane, a incetatu din viétia.

Elu s'a dusu dintre noi, dar trecendu din acést'a lume a dusa cu sene convingerea, ca si-a implinitu detorintia cu acea conscientiositate, carea trebuie se caracterizeze pra barbati, cari au luat asupra-si redeseptarea si ridicarea neamului lor.

Cipariu s'a dusu dintre noi, elu a muritu; dar a dusu cu sene in momentu convingerea, ca viia si reinviatata este limb'a si nati'a romanésca.

Ómenii singurateci vinu pre lume si se trecu. Netrecetórie si vecinicu neperitórie remanu inse faptele acelor'a dintre noi, cari tóta placerea si bucuri'a o canta intra a lasá dupa sene urme, ca au servitu cu demnitate neamulu lor.

Unu astfeliu de omu a fost fericitulu in Domnalu. Traindu intr'unu timpu, in carele limb'a si neamulu romanescu a apucatu cu tóta energi'a pre calea unei desvoltári mai repedi. Cipariu s'a aprofunditu in studiulu limbii; si si-a facutu de studiu classicitatea romana vechia pentru a dá limbii romane noue hain'a si frumseti'a limbii latine mame.

A scrisu multa betranulu Cipariu, pentruca multu póte lucrá in decursulu unei vieti unu omu inspiratu de zela, unu omu, care pórtá in inim'a s'a iubirea catra neamulu seu.

Pretiósa comóra sunt pentru literatur'a romana scrierile densului. Dar mai pretiosu decât acésta comóna ne este noue celoru vii, cari am remasu aici, esemplu, pre carele ni-la lasa densulu: de a iubi lucrulu si de a ne pune mintea si inim'a nóstra in servitiulu neamului, carui'a apartinemu.

Dapunendu si noi o lacrima pre momentulu defunctului i-dicemu se-i fia tieria usióra; ér incát pentru noi, pre cari trecerea lui din viétia ne-a facutu, se luám doliulu, se rogám pre Celu Atotputernicu, cá se ne dea tari'a si virtutea spre a-lu urmá pre terenulu faptelor.

Propagarea Religiunei la poporulu nostru

(Continuare.)

Dupace inse toleranti'a crestinismului din partea unoru imperati au fostu asigurata, ma im decursulu timpiloru sub imperatii crestini precumu au fostu Constantinu celu mare, Iustinianu s. a., lasandu-se cu totulu libera trecere la crestinismu, si chiaru spre derimarea paganismului se impunea forti'a la trecerea in crestinismu: paganiloru sub imperatii: Teodosiu I-a si alu II-l'e preparandu-li-se calea

perirei, in urm'a luptelor sangeróse, li-s'au distrusu te-rapeonulu cu statu'a lui Zeus la 391; mai tardiu li-s'au arsu cartile sibiline; filosofi'a pagana numai in „Magia„ se mai consolá, cáci oficialulu paganismulu nu mai existá. Iustinianu, imperatulu, li-dede apoi cea din urme lovire a mortii; interdise jocurile, si inchise scólele filosofiei pagane. Paganismulu s'a stigmatu de multu in imperiulu, romanu-grecu numai ca o religia a ómeniloru dela sate (pagus), de unde s'au numitu ei pagani.

De aici a incetatu lupt'a crestiniloru contr'a paganismului, ca religione; dar urmele lui s'au simtitu pana tardiu in crestinismu, cáci crestini pagani mai tieneau multu la datinele si formele cultului paganu, ce au datu ansa la noue controverse in sinulu bisericeii. De alta parte iudeii increstinati inca tieneau la idiome conservate din indaismu, prin ce au atacatu cu sguadire articlii credintiei; éra adevératii crestini, reprezentantii ortodoxiei, facia de aceste directiuni s'au pusu in stare de defensiva, prin scrierile polemice.

Desvoltandu-se inse totu mai multu, pe unu vastu terenu invetiaturile domnului, hiperzelulu unoru invetiatori si scriitori bisericesci au datu ansa dísparitatii de convingeri si a libertatii religioare, facia cu invetiatur'a divina a lui Cristosu si cu institutiunile bisericeii primitive; ma dísparitatea acést'a de convingeri a invetiatoriloru si scriitoriloru bisericesci au degeneratu in eresuri: atunci ierarhi'a prin conducerea si inspiratiunea duchului sántu, sub scutul imperatiloru crestini s'a simtitu provocata a decide in concilie punctele de controverse pagabítóre crestinismului genuinu, provocate din partea celoru estravaganti, cari au avatu indresnel'a a-se avéntá, mai presusu de „liter'a si spiritulu Evangheliei.“

Decisiunile acelor concilie (ecumenice 7, si locale 12,) cari cuprindeau in sine dogmele credintiei s'au ficsatu in simbole, precum e: simbolulu niceo-constantinopolitanu s. a.; ér decisiunile reductóre la cultu, disciplina si constitutiunea bisericeésca, cari se numescu: „canóne“ s'au pastratu si coadunatu cu comentarii facute de celebrii canonisti in codice canonice, precum este: Pidalionulu, Pravil'a etc. cari ni servescu, cá arm'a cea mai tare pentru a puté devinge ori ce indoieli sguadítóre de equilibriulu religioaru.

In aceste premise, * credu a * fi espusu pe scurtu trecutulu plinu de lupte si grele suferintie, prin cari biseric'a lui Cristosu s'a strecoratu victoriosu pana in diu'a de adi, prin ce s'a doveditu, cá legea crestina este lege divina, discinsa din ceriu, considerandu, cá dupa cum dice St. Augustinu: „Déca privimu modulu de convertire alu lumii — (la crestinismu) — acést'a ne pare si mai admirabilu si mai miraculosu.“

Amu facutu acést'a pentru de a puté trage o mica paralela intre trecutulu furtunosu si presintele gloriosu, pentru biseric'a cea militanta; cu scopu de a cunoáscu din consecintie detorintiele, pe cari ni-le impune spiritulu presintelui, cá la membri ai bisericeii.

Amu v-diutu fazele de desvoltare ale bisericeii, cari au fostu multe si triste. Si deca invingerea a triumfatu, o potemu atribui numai zelulu maretiu, urmatu de abnegatiune, cu care invetiatorii bisericeii au propagatu ortodoxi'a.

Nu se póte negá inse, cá darulu duchului sántu érá acel'a mai vertosu, care a lucratu in acei barbati; dar acelu duchu si astadi lucra intre membrii bisericeii, si ca tóte acestea, pare, cá zelulu religiosu multu a slabitu in biseric'a militanta de adi, atunci, candu biseric'a tóte conditiunile de desvoltare, le are la dispositiune.

Astadi numai eshauriemu tempulu cu controverse

sfașiițore de pacea, liniscea si libertatea bisericeii, căci in statele crestine s'a inauguratu libertatea religionara.

Apologiile si polemile in ale religiunii si-au incheiatu cursulu, căci credinț'a de intręga lumea s'a recunoscutu.

Acum indoilele din sinulu bisericeii trebue se dis-para, că in vistierile ei se cuprinde abundantu balsamulu vinedecoriu, precum santu : simbolele dogmatice, confes-siunile ortodoxe, si canonele sinodelor ecumenice si locale, cuprinse in codicele canonice.

Totu aceea, la ce lumea crestina de secli nisuiă cu ardore, deja s'a realizatu. Țr'ca resultatu alu acestoru avantagie, biseric'a nōstra ortodoxa se si ocarmuesce con-formu institutiuniloru sale asemenea unui organismu, avendu tōta liniscea si libertatea d'a-se desvoltă.

Fiecare dintre membrii bisericeii de adi are ocașiunea d'a se perfecționă in ale religiunii si a infruntă vigurosu noralu indoeliloru nebasate, prin cetirea si ascultarea in-vediaturiloru satisfacētoru produse si conservate in genuinitate pana in din'a de adi.

Dar in butulu acestoru avantagie, prin cari biseric'a si-a primitu organizatiunea s'a interma si desvoltarea es-terna, credinciosii ei nu dovedescu unu gradu mai inaltu de perfectiune in privinț'a morala religiōsa, facia cu ne-fericitii trecutului, cari pentru credinț'a indurara cele mai mari torture, candu timpul si ocașiunea li lipsea de a-se perfecționă. spre a-se apropiă totu mii multu de idealulu moralulu-religiōsu si mai morali decātu crestini nostri din timpul presentu.

Necontestabilu adeveru este, că in timpul presentu opiniunea publica prea adeseori vorbesce, că moral'a a de-cadiutu, incependu dela straturile cele mai dure, pana la cele mai fine paturi ale societatii omenesci; că in locul moralei adeverate, scepticii inlocuescu asia nimit'a morala casuistica, care-si pune de basa principiulu prea gresitu aici : *fnis sanctificat opus* " prin ce ei comitu cele mai mari nedreptati. Astu-feliu se nu ne miramu, candu vedem pre copii conspirandu contr'a parintiloru si vice-versa; candu juramentulu strembu si siuciderile suutu la ordinea dilei; candu cele mai mari nedreptati se comitu in bizar'a credinț'a, că prin o mica jertfa, ce voru aduce Domnului, pecatulu loru va fi espiatu. Astu-feliu de credinț'a si morala se zidesce in prea multi omeni adi pe cari apostululu i-numesce : „laciasu alu duchului santu.“

Si durere ! Aceste aparitiuni triste le vedemu gra-sandu si in poporulu nostru, celu atatu de conservativu si fidelu virtutiloru atātu nationale cătu si religiōse, mos-tenite dela strebani.

Pentru de a preveni, infruntă si alungă aceste sufe-rintie epidemice din sinulu bisericeii, detorinț'a santa ave-mu inse se cercamu mijloculu si medicamentulu celu atatu de salutaru spe acestu scopu !

Si ca se putemu afla acēst'a trebuie se punemu la analiza detorinț'ele, ce le impune legea bisericeșca filoru sei, pentru sustienerea equilibriului moralu religiōsu. Pre-cum iesistinț'a corpului aterna dela sanatatea lui, ęra sanatatea se sustiene numai deca vomu implini detorinț'ele facia de anumite postulate favorabile sanatații; toemai astu-feliu sufletulu, partea a dōr'a din omu, numai pana atunci isi asecurēza existinț'a pentru o viaț'a fericita, pana ce implinesce detorinț'ele facia de postulatele sanetații lui, care este moralitatea : ęra postulatele prin cari se sustiene moralitatea, nnic'a condițiune de existinț'a pentru sufletu, — se reducu la dōue lucruri ; la lumina-rea sufletului nostru prin invetiarea virtutiloru religiōse-morale in etate frageda in scōla ; ęra in etate matura in alipirea nōstra catra biserica, si implinirea invetiatiaturiloru, ce ni propune ea. In aceste se concentrēza apoi tōte

detorinț'ele, ce ni-le impune legea bisericeșca ; si ęrazi in acestea dōue lucruri numai ne aflamu midiloculu pentru delaturarea releloru, ce planēza in biseric'a cea vie.

Dar se fiu mai lamuritu.

Biseric'a via sęu militanta, ca dela inceputu, astu-feliu si acumu este de dōue feluri : biseric'a „*docens*“ sęu invetiatoru si „*discens*“ sęu ascultatoru. Biseric'a do-cens o formēza clerulu, si chemarea lui este d'a invetiă si propagă poporulu invetiaturile religiunii. Si fiindca po-porulu credinciosu este si mare si mizu : clerulu are de-torinț'a de a exerciă modulu invetiarii pe dōue căi si anume : in scōla a propune prin catechisare prunciloru conform capacitatii loru elementele religiunii, ęra in bi-serica a propune prin predica tōte invetiaturile religiunii celoru adulti.

Detorinț'a clerului că urmatoriu apostoliloru de a invetiă o impune insasi M. Crs. in cuvintele adresate apos-toliloru : „Mergendu invetiati tōta lumea, vestiti evangelia la tōta faptur'a ; cele va crede si se va boteză manbai se-va, ęr celee nu ve crede osandi se-va. Asiadara, invetiarea evangheliei la toti omenii cu scopu de a-produce credinț'a, este chemarea pastoriloru sufletesci, prin predicarea cu-ventului ddieescu.

Inse ca se pōta clerulu satisface chemarii sale in-vediaturile, ca se pōta dobandi auditori bani, in anim'a caror'a sementi'a semēnata se prinda redacini adenci si-se aduca roduri insutite spre infflorirea bisericeii : trebue se ne adresamu mai antaiu catra tinerimea frageda, se plan-tamu in anim'a ei elementele religiositatii si a morali-tatii, pentrucă pruncii suutu fragedi, ca mladiti'a, si suutu formabili, ca cęr'a, in care putemu gravă tipulu, ce ni place. Se petrundemu in anim'a prunciloru, se punem fun-damentalulu credinț'ei, dragostii si alu nadjidii crestina, ca se dobandiamu crestini nobili. Pentru că tinerimea cres-cuta in religiuinea crestina dupa regulele catechisarii este pomu alu virtutiloru ; este — dupa cum afirmu unu scri-tor — bacuri'a ceriului, mangasrea parintiloru, speranț'a bisericeii, a natiunii si a statului. — Din contra fara-acēst'a crescere junimea va fi cruda si selbateca ; aplęca-rile sensuale predomnescu intelectulu ; moravuri rele, pa-timi desfronatōre, nerusiare, despretiuirea ordinei si anarchie in tōte suutu urmările, cele mai triste in totu decursulu vieții.

Si in adeveru s'a recunoscutu, că numai de acei pastori se potu plange ca nu obtienu resultatu prin pre-dica, cari pentru cresterea religiōsa-morala a tinerimei nu se ingrijescu prin a-țea catechisarii. Unii ca acēst'i a invi-nuescu pe beștrani, că suutu nepasatori, superstitiosi si patimasi, nu ambla la biserica, că nu suutu atenti la pre-dica, ei mai vertosu atunci dormitēza ; ęr candu parasescu biseric'a nu suutu mai indreptati ori mai urangaiati decatu mai nainte, pentru că sementi'a evangheliei a picatu pe animi de pētra.

Na se pōte negă inse, că noi cesti actuali mai toti obtienemu acestu resultatu contrariu asteptarii in predicele nōstre, ęr pentrucă insine se ne pregatimu ascultatori buni pentru predica, ne costa lupt'a intregii vieții. Dara cu atatu lupt'a nōstra va fi mai victoriosu incoronata, cu catu faptele voru dovedi, că „lupta buna amu luptatu.“ Se nu folosimu deci ca motivu alu neimplinirei deto-rinț'ei nōstre impregiurarea, că antecessorii au fostu rei si nu si-au implinitu detorinț'a si că spre acelu scopu nici noi nu putemu face nimic'a.

Din contra acēsta aparitiune inca nu scusa pre pas-toriulu sufletescu, pentru ca numai elu pōte evitā tōte pedecelile, ce i-se o-punu la crescerea religiōsa si morala a tinerimei ; elu pōte produce roduri in tinerime, cari se fie spre bacuri'a ei spre mangasrea parintiloru, spre bi-

nele comune, spre sporirea-bisericeii, inflorirea natiunii si imputernicirea statului; ér pastoriulu sufletescu si-limpe-diesce cugetulu, cà n'a facutu acésta omisiune grea de impu-tare.

Loculu alu doilea: unde-si eserciaza pastoriulu sufletescu detori'a de a invetiá este biseric'a. In acestu locasiu alu Domnului si-afia crestinulu scól'a vietii, aici adevérat'a mangaaere. Aici vine crestinulu, atatu in timpu de bucurie, catu si in timpu de intristare, pentru a multiami lui Ddieu, si eventualu, pentru d'a-si afia consolatiunea sufletului sev. Si tocmai pentru aceea, aici póte se-i vorbésca pastoriulu sufletescu mai cu efectu, despre virtute si pe-catu, despre inbirea de Ddieu si aprópele, si despre tóte invetiaturile mantuirei, pre cari cu usiurintia le póte im-partesi in decursulu intregulu anu bisericescu, cu oca-siunea diferiteloru serbatori.

Astu-feliu facendu, desi nu putemu obtiené la in-ceputu si totdeun'a rezultatulu doritu; se nu descu-ragiamu pentru cà precum ne-amu indatinatu a dice: *nici arborele celu puternicu, nu pica din o taietura.* Dar aseme-nea stropulu ce ne'ncetatu pica pe acelasiu locu, câtu de n'eiensemnatu si fara pondu este elu: tetusi este in stare dupa timpu a strebate capataiulu seu, chiaru de pétra. Acést'a putemu dice si despre cuventulu preotului, care-lu folosese in decursulu timpulu.

Dar câtu óre din cleru si-facu detorinti'a?!

Glasulu, celu dulce sunatoriu alu pastoriulu sufletescu — cutezu a afirmá — in nenumerate bisericu nu se aude predicandu, dupacum fórté la locu pretinde marele predicatoru Ilie Meniatu; ér in scóla pastoriulu sufletescu in locu d'a merge se dica! — „*lasati prunciá se vina la mine*“ — dupa cum Mantuitoriulu a disu, — elu (pastoriulu) fuge de prunciá.

(Va urmá)

Despre immaterialitatea si unitatea sufletului omenescu.

(Continuare.)

IV.

In omu distingemu trei soiuri de functiuni vitale: functiune vitala vegetativa, care se restrenge numai la sus-tinerea corpului organicu; functiune vitala sensitiva, de sfer'a carei'a apartiene sentiulu si miscarea voluntara; si in fine functiune vitala intelectuala, care se manifesta in cugetare si vointia. Cand accentuámu unitatea sufletului facia de aceste trei functiuni vitale, voimu se intielegemu prin acést'a, ca in omu esista numai unu sufletu, care e nu numai principiulu cugetárii si a voiei, adeca a vietii intelectuale, ci imediatu si a functiuneloru vitale sensitive si vegetative. Sufletulu esecuta la totu casulu prin poteri diferite aceste functiuni vitale; dar in privinti'a substantiei principiulu acestoru functiuni diferite e unulu si acelasi, adeca sufletulu. Esinti'a omului consta prin urmare din dóue párti: din corp, si din sufletu. Unitatea esentiala a acestor'a forméza pre omu si afara de acelea o a trei'a parte constitutiva nu esista. (dychotomismus). Cu tóte acestea au fostu si suntu si acum filosofi, cari decli-nandu dela acést'a opiniune propaga alta doctrine. Asia:

Plato reduce esinti'a omului la trei substantie: la sufletulu rationalu senu *spiritu*, cá principiulu cugetárii si alu vointiei; la sufletulu nerationalu, cá principiulu vietii sensuale; si la corp. (trychotomismus). Spiritulu dupa densulu, pentruca esista dejá in lumea ideala, nainte de a-se uni cu corpulu organicu, e de-o natura divina, e immortalu si resiedéza in capu. Sufletulu nerationalu, care sta sub dominatiunea spiritului si e muritoriu, se imparte in dóue párti: in curagiu (*thimos*), séu energia, ce se

afia in inima; si in poft'a (*epithimia*) senu facultatea pofteloru sensuali si a pasiuneloru; locuinti'a acestui'a e in corpulu inferioru. Trinitatea acést'a a sufletului se ni-suesce a o statori in modulu urmatoriu. Dice, ca de multe ori se intempla, ca in omu se nascu miscári (dupa densulu sufletulu in esintia e o miscare) contrare, ca sensua-litatea se straduesce spre asia ceva, ce ratiunea opresce, séu ca mani'a se revólta in contr'a ratiunei. Fiinti'a com-pleta nu póte se devina cu sine in o astfeliu de contradi-cere; deci, cá se ne potemu aplicá lupt'a aceea, trebuie se atribuim diferite base miscárilor diverse, cari forméza contraste in noi; si fiind-ca aceste miscári séu porniri sunt de trei feliiuri, trebuie se admitemu, ca si omulu posede trei specii de suflete. Cu privire la reportulu acestoru trei suflete afirma, ca spiritulu si poft'a sunt dóue poluri opuse ce se mijlocescu prin curagiu. *Θυμός*-ulu lu asémene cu leulu, ér *ἐπιθυμία* cu hydr'a cea cu multe capete. *Θυμός*-ulu conform naturei sale sta pe partea ratiunei si o pro-tege in lupt'a cu hydr'a, carea totdeun'a încérca a se revoltá in contra ratiunei. In fine despre reportulu din-tre corp si sufletu invetiá, ca sufletulu facia de cor-pu are se fia consideratu de cauza miscátóre (causa movens:) asia dar reportulu lor se póte asemaná cu re-portulu dintre carmaciu si naia. Corpulu e numai organu, cu care vietuesce sufletulu, cand e activu in afara. Din caus'a acést'a pre omu propriaminte lu forméza numai sufletulu (anima utens corpore.) De asemenea opiniune erau mai tardiu manicheistii si apolinaristii, cari inca distingéu in modu esentialu spiritulu de sufletu.

Descartes invetiá, ca esinti'a sufletului o for-méza numai cugetarea, prin urmare functiunile vitale ve-getative si sensitive nu si-au bas'a in sufletu. ci acelea sunt proprietátilo esclusive ale corpului. Corpulu deci nu traesce si nu semte prin sufletu, cí independentu de acést'a. Deórece in natura nu esista principiu de viétia immanen-tu (forma substantialis), si fiindu o absurditate a face deosebire intre sufletulu rationalu si intre celu corporal, prin urmare: avemu se considerámu corpulu de unu ce, care vieza independentu de sufletu si se misca de sine (automat.) Functiunile vitale ale corpului Desc. le es-plica in modu mecanicu. Spre scopulu acést'a suscep-o anumita caldura de viétia substantiala, care dupa densulu se afia in inima, de unde apoi se resfira in sange facendu-lu viu, prin ce apoi in prim'a linia forméza principiulu functiunei vitale vegetative; dar in lini'a dóu'a cuprinde in sine si bas'a vietii sensitive. Din sange adeca alege nisce spirite vitale. cari intra in creri si de acolo se res-fira prin nervi si muschi, prin ce apoi producu imediatu semtirea si miscarea. Cand adeca vre-unu obiectu esternu impresionéza sensurile, impressiunea acést'a se conduce-de catra spiritele vitale aflatóre in nervii sensitivi la creri, in centrulu caror'a in asia numitulu „conarion“ apoi se preface in senticiune. Déca apoi senticiunea posede o in-tensitate mai mare, atunci si spiritele vitale voru intrá cu mai multa energia in nervii motori si in muschi si asia voru produce miscarea corpului. Facia de tóte acestea functiuni vitale sufletulu are unu rol spectativu; deci cu corpulu la calta nu forméza o unitate esentiala, ci resie-déza numai in trensulu, stándu totusi cu organismulu in-tregu in legatura asia, ca o parte deosebita a organismului se formeze pre acelu organu, care efectuesce legatur'a dintre corp si sufletu.

Organulu acést'a e conarionulu, unde sufletulu vine in contactu imediatu cu corpulu. Locuinti'a adevérata a sufletului se afia deci in centrulu creriloru. Cu tóte acéstea contactulu dintre corp si sufletu nu póte fi realu; cá ci sufletulu cá substantia spiritala, ce consta in esintia din cugetare si care cu corpulu nu e impreunatu intr'o uni-

tate esentiala, nu p^ote exercita o influinta fizica asupra organului corporal. Contactulu acest'a prin urmare p^ote fi numai idealu si Desc. lu interpret^oza pe bas'a conceptului ca u se loru occasionali. Prin urmare, deca prin mijlocirea spiritelor vitali se produce in conarion o semtiune, ac^ost'a e caus'a occasionala pentru aceea, ca in sufletu s^e se produca, o intipuire corespunditoare acestei semtiuni. Er din contra, cand sufletulu se decide pentru efptuirea unei miscari corporale, ac^ost'a e caus'a occasionala pentru efptuirea unei miscari corporale, acest'a e caus'a occasionala pentru aceea, ca spiritele vitali pasind in conarion in activitate, s^e se produca miscarea corporala. — Acest'a e asia nnumitulu occasionalismu, a carui reprezentanti mai escelenti dupa Descartes au fostu mai cu deosebire Geulinx si Malebranche.

Leibnitz inca considera corpulu de independentu facia de sufletu, atribuindu-i o astfelu de functiune vitala, a carei principiu nu e sufletulu. Psihologia lui Leibnitz nu e alt'a, dec^{at} aplicarea monadologiei la natura omenesca. Deci, ca se potemu bine cuprinde parerea s'a referitoare la esinti'a omului, va fi de lipsa, ca se cunoscemu mai anteu tesele fundamentale ale monadologiei sale. — Elu nega nainte de tote in contr'a lui Descartes divisibilitatea infinita a corpurilor. Densulu afirma, ca impartindu corpulu treb^e se ajungemu la astfelu de parti, cari mai departe nu se potu divide. Partile aceste simple sunt monadii. Totu monasulu in esintia e putere, fara de care nu su p^ote cugeta. Nu e senguru numai putere, care eschide ori ce potentialitate, caci actu puru e eschisivu Ddiu; ci trebue se poseda putere activa, deorece ac^ost'a apartiene la esinti'a substantiei, er totu monasulu form^eza o substantia de sine statat^ore. Puterea ac^ost'a activa se manifesta in doue forme; ca preceptiune si ca appetitu. Conform perceptiunei totu monasulu e capae — er conform appetitului se nisuesce a rosglinda universulu. Perceptiunea este deci puterea reprezentativa a universului, appetitulu din contra face, ca puterea reprezentativa se devina activa. Prin urmare totu monasulu singularu e e oglinda vitala a universului. Mai departe totu monasulu se p^ote modifia, inc^{at} e in stare a reproduce universulu variatu.

(Va urm^a.)

D i v e r s e .

* *Pr^e Santi'a S'a*, parintele Episcopu Ioan Me-tianu a sositu ieri cu trenulu de amedi acasa.

* *Inceputulu anului scolasticu la semi-variulu diecesanu din Aradu.* Daminec'a trecuta s'a oficiatu in biseric'a catedrala din Aradu unu Te Deum pentru inceputulu anului scolasticu; er dupa aceea s'a oficiatu santirea apoi in sal'a mare a seminarului diecesanu. Dupa finerea eremonieloru religiose ieromonachulu Augustin Hamsea a tienutu unu discursu occasionalu, in carele dupace espuse positiunea si chiamarea institutului facia de poporulu eparchiotu, imbarbata pre elevi la diligentia si perseverentia intru cascigarea cunoscintiloru, ce se predau in institutu, ca astfelu cand voru iesi din scola, se p^ota deveni toti adeveratiapostoli ai bisericiei si ai poporului credintiosu.

C o n c u r s e .

Pentru distribuirea a trei eventualu patru stipendii de cate 200 fl., din fundatiunea „Elena Ghiba Birt'a,” se escrie concursu pana in 15 27 Septemvre a. c.

In sensulu testamentului, la aceste stipendii, au drep-tulu a recurge numai tineri cari studi^eza cu succesu bunu la vre-o scola publica, si suntu de religiunea gr. or. si de

nationalitate romana seu greca, din comitatele: Aradu Bihor, Bichisiu si Cianad, si ai caroru parinti n'ar fi in stare a-i sustien^e la studii.

Rudenile fericitei fundat^orevor av^e preferentia.

Recurentii au a-si inainta subscrisului, petitiunile loru, providute cu recerutele dovedi, pana la terminulu mai sus ar^etatu.

Aradu, 15/27 Augustu 1887.

Ioanu Metianu, m. p.

Episcopulu Aradului,
ca pres. comitetului fundationalu.

Pe statiunea invetiat^oresca dela scola gr. or. romana din comun'a Ciciuru, devenita vacanta, cu ac^ost'a se publica concursu cu terminu de alegere pe 20. Sept. v. (2. Octob^{re} n.) 1887.

Emolumintele incopciate cu postulu atinsu sunt urmat^orele:

- 1) Salariu in bani gat'a 170 fl.
- 2) 22 jugere pamentu aratoriu de calitate buna.
- 3) Intravilanu la scola cu gradina de legumi de 825 stangeni quadrati.
- 4) 32 metri lemne de focu, de unde are a se incaldi si scola.
- 5) Cuartiru liberu la scola, care consta din doue odai de locuinta, camera, podu precum si grajdu.
- 6) Dela inmormentare de frunte 80 cr, dela medlocia 50 cr. v. a.

Dela recurrenti se recere, ca pe langa cualificatiunea legala prescisa in statutulu organicu, se fi absolvatu cu succesu bunu celu putienu 4 clase gimnasiale ori reale, afara de aceea se aiba desteritate in cantarile bisericesci si tipicu, precum si capacitate suficienta pentru infiintarea si conducerea unui coru vocalu.

Recurentii au a-si substerne, recursele loru (adresate comitetului parochialu) Reverendisimului Domnu protopresbiteru alu Aradului Moise Bocsianu, ca inspectoru scolaru celu multu pana in diu'a penultim'a a alegerii; — si a se present^a intru o duminica seu serbatore la sant'a bisericia pentru a-si manifest^a desteritatea in celea rituale bisericesci.

Ciciuru 12/24. Iuliu 1887.

Comitetulu parochialu.

Contielesu cu: MOISE BOCSIANU, m. p. insp. scl. cerc.

—□—

Pentru deplina definitiva a parochiei de a II-a clasa din Siumuschesiu, ingremeiata in Cott. Arad. Protopresviteratu Boros-Ineului, se escrie concursu cu terminu de alegere pe 23. Augustu st. v. a. c.

Emolumintele sunt:

- 1) Cas'a parochiala cu alte apartinente pretiuita anualminte 50 fl.
- 2) Un'a sessinne pamentu estimata anulmente la 128 fl.
- 3) Venitele stolari anualmente 249 fl. 50 cr.
- 4) Emolumintelu in naturalie vulgo biru anualminte estimate in 240 fl.

Alte prestatiuni sigure 30 fl. la olalta compute dau sum'a de 687 fl. 57 cr.

Recurentii vor av^e recursele loru instruite conform stat. org. si adresate Comitetului parochialu din Siumuschesiu, ale trimite subscrisului Ppresviteru pana la 22. Augustu. in Borosjen^o avendu pana la alegere a-se present^a in biseric'a din Siumuschesiu, spre a-si arata desteritatea in cele bisericeci.

Siumuschesiu 4. Iuliu 1888.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu Ppresv. tract. IOANU CORNEA, m. p.

Conform ordinatiunii Venerabilului Consistoriu gr. or. din Aradu dto 16. Octomvre 1886 Nru 3581 si 4 Augustu a. c. 2341. se escrie concursu :

1. Pentru statiunea invetiatorésca din **Ciungani**, cu carea sunt impreunate urmatóarele emoluminte anuali si anume : bani gat'a 200 fl. 5 orgi lemne, quartiru si gradina, terminulu alegerei **6. Septemvre** v. a. c.

2. Pentru statiunea invetiatorésca din **Prevaleni**. emoluminte anuali 200 fl. v. a. 5 orgi lemne quartiru si gradina terminulu alegerei **6 sept.** v. a. c.

3. Pentru statiunea invetiatorésca **Tomesci**. emoluminte anuali 200 fl. 5 orgi lemne, terminulu alegerei **7. Sept.** v. a. c.

Doriterii de a ocupá vreun'a din acestea statiuni sunt avisati recursele provédute cu tóte documintele prescrise in statutulu organicu a-le adresá comitetului parochialu si celu multu pana la 5 Septemvre st. v. a le trimitte subscrisului inspectoru scolaru in Risculit'a p. u. Baiadecrisiu (Körösbánya).

Comitetele parochiale.

Iu contielegere cu mine : **IOANU MICLUTA**, inspectoru scolaru.

—□—

Pe bas'a ordinatiunii Vener. senatu scolaru din 4. Augustu a. c. Nr. 2380 se escrie concursu pe statiunea invetiatorésca din **Fadimacu**, cu care sunt impreunate urmatóarele dotatiuni in bani gat'a 94 fl. 50 cr. scripturistica 10 fl. Conferintia 12 fl. pertru clisa 30 fl. pentru sare 7 fl. si 20 cr. lumini 6 fl. in natura 16 meti grâu, 24 meti cucuruza ; 10 stangeni de lemne din care se va incaldí si scól'a, 3 jugere pamentu aratoriu, localitate libara cu gradina de 120□ $\frac{1}{4}$ jugecu efara.

Doriterii de a cuprinde acést'a statiune au a-si subscrerne recursele in dóue esemplare, pe langa reprezentarea in vre-o dumineca ori serbatóre in biseric'a de acolo, subscrisului per **Bálintz** in Leucusesci comitatulu Carasiu-Severinu, pana in **6. Septemvre** a. c. in care di va fi si alegerea.

Se observa eum-cá absoluti preparadi care posedu limb'a magiara, si nu vor fi inca depusu esamenu de calificatiune si se vor obligá in scurtu timpu alu depune, inca se vor luá in consideratiune.

Fadimacu, in 15. Augustu 1887.

In contielegere cu comitetulu parochialu.

Adamu Ros'a,
inspect. scol.

—□—

Pentru vacarta statiune invetiatorésca din **Tilecusiu**, inspectoratulu Pestesinului Cottulu Bihoru se escrie Concursu cu terminu de alegere pe Dumineca in **20. Septemvre** (2 Octomvre).

Emolumintele suntu :

- 1) In bani gat'a 300 fl. v. a.
- 2) Cortelu banu cu $\frac{1}{2}$ jugemu gradina.
- 3) 16 cara de lemne pentru incalditulu scólei.
- 4) Stótele usate cantorale.

Doriterii de a ocupá acést'a statiune sunt avisati a-si trimitte recursele lor instruite conformu statului organicu inspectorului Cercualu de scóle **M. On. Domnu Teodoru Filippu**, in Lagasiulu de susu p. u. Élesd ér pana la terminulu alegerii a-se aretá poporului, si a dovedi desteritatea in cantarile bisericesci.

Din siedinti'a Comitetului parochialu tienuta la 16/27 Augustu. 1887.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine : **TEODORU FILIPU**, m. p. inspectoru scolaru.

—□—

Se escrie concursu la statiunile invetietoresci din protopopiatulu Vascului mai josu insemnate cu terminu de 30 de zile dela prim'a publicare.

1. **Sediste-Hersesci**, cu salariu 80 fl. 12 cub. de bucate, 6 stangeni de lemne, stole cantorale si quartiru liberu.

2. **Cusiisiu**, 84 fl. 8 cub. de bucate, 6 stangeni de lemne si quartiru in natura.

3. **Rieni-Sudrigiu**, 100 fl. 8 cub. de bucate, 6 stangeni de lemne stole cantorale si quartiru,

4. **Poeni de sus** : 84 fl. 10 cub. de bucate, 8 stangeni de lemne, câte unu fuioru, o portie de fenu si o itie de pasula dela casa, si quartiru cu gradina.

6. **Sendu ferice** : 100 fl. 8 cub. bucate, 1 cub. de pasula, 8 stangeni de lemne, câte o portie de fenu si unu fuioru dela casa, 8 fonti de lumini si quartiru in natura.

Recurentii au se-si trimita rogarile sale ajustate conform stat. org. la subscrisului in Beinsiu in terminulu prescrisu.

Beinsiu 10. Augustu 1887.

In contielegere cu comitetele parochiali.

Vasilu Pap,
protopop. Vascului.

—□—

Se escrie concursu pentru deplinirea definitiva a postului invatietorescu din comun'n **Mareusiu**, protopresviteratulu Belinlui, cu dotatiunea urmatóre :

a) in bani gat'a 120 fl. v. a., — b) 12 cubule de bucate c) 60 portiuni de fên, d) pentru conferintie 4 fl. e) 8 stangeni de lemne de focu, din care e a-se incaldí si sal'a de invetiamentu f) Venitarile cantorale, g) Quartiru in natura cu gradina de legume.

Recurentii sunt avisati a-si substerne recursurile ajustate cu documintele necesarie adresate catra comitetulu parochialu, la protopresviterului **Petru Suci**, in Ucurisiu (Ókrös) pana la **14/26. Septemvre** a. c.

Mareusiu 14. Augustu v. 1887.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine : **PETRU SUCIU**, m. p. inspectoru scolaru.

—□—

Pentru statiunea invetiatorésca din **Monereu**, cott. Aradu inspectoratulu Borosineului cu terminu de alegere pe **3. Septemvre** a. c. st. v.

Emolumintele suntu :

- 1) In bani gat'a 180 fl.
- 2) In naturalie 7 cubule grâu si 7 cubule cucuruza.
- 3) 8 stangeni de lemne de unde are a-se incaldí s sal'a invetiamentului.
- 4) 10 magi fênu, afara de aceste cortelu liberu cu gradina de legumi.

Recursele provédute cu documintele necesarii, si adresate Comitetului parochialu din Monerau, suntu a-se trimitte pana in 6. Septemvre Inspectorului cercualu de scóle **Ioacu Cornea**, in Borosi-Jneu, avendu competentii pana la diu'a alegerii a-se presentá la biseric'a din locu pentru a-se face cunoscuti poporului.

Monerau, 13. Augustu 1887.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu **IOANU CORNEA**, inspectoru scolaru.